

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح قانون تجميع انتخابات دوره پنجم شورای اسلامی با دوره

یازدهم ریاست جمهوری مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۸»

مقدمه

مجمع تشخیص مصلحت نظام در سال ۱۳۸۷ در مقام رفع اختلاف میان مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان در خصوص طرح برگزاری همزمان انتخابات مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری، ضمن تصویب و تأیید اصل پیشنهاد تجميع انتخابات، مصادیق آن را تغییر داده و در نهایت مصوبه‌ای را با عنوان قانون تجميع انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی و دوره یازدهم ریاست جمهوری به تصویب رساند.

در پی این مصوبه، شورای عالی استان‌ها با تأکید بر عدم کارآیی دوره چهارم شوراهای که عملاً عمر ۲۲ ماهه خواهند داشت و با استناد به بخشی از نظریه شماره ۵۳۱۸ مورخ ۱۳۷۲/۷/۲۳ شورای نگهبان در خصوص امکان طرح و تصویب قانون مغایر مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام با وجود شرایطی، طرح قانونی موضوع این گزارش را به مجلس شورای اسلامی ارائه داد که در آن پیشنهاد شده با افزایش بیش از دوساله طول دوره سوم شوراهای اسلامی (دوره کنونی)، انتخابات دوره چهارم شوراهای اسلامی و دوره یازدهم ریاست جمهوری در یک روز برگزار شوند.

تحلیل مسئله

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص تجميع انتخابات دوره پنجم شوراهای اسلامی و دوره یازدهم ریاست جمهوری مبتنی بر مبانی و فوایدی بوده که بر اصل و ضرورت تجميع انتخابات اتکا داشته است. در خصوص آثار و نتایج مثبت و احیاناً منفی تجميع انتخابات مباحث زیادی همچون کاستن از هزینه‌های اضافی و رعایت حقوق اقتصادی شهروندان، جلوگیری از التهابات سیاسی پی‌درپی و بالا بودن مشارکت مردمی مطرح شده است، اما باید توجه داشت لازمه دستیابی به فواید تجميع انتخابات، حفظ کارآیی هر نهاد است. در حالی که در صورت همزمانی دوره پنجم انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا با دوره یازدهم انتخابات ریاست جمهوری (مطابق مصوبه مجمع تشخیص) عملاً نهاد شوراهای اسلامی در دوره چهارم، عمری حدود دو سال (و برای شوراهای فرادست حدود یک‌ونیم سال) خواهد داشت که این امر خصوصاً با توجه به کارکرد مدیریتی شوراهای باعث کاهش چشمگیر کارآیی آنها خواهد شد.

موضوع طرح حاضر نیز کوششی در جهت اصلاح مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در جهت رفع عوارض ناشی از آن و کوتاه شدن بیش از حد طول دوره چهارم شوراهای و جلوگیری از صرف هزینه‌های سنگین انتخاباتی جهت تشکیل شوراهایی کم‌بازده است.

البته باید توجه داشت طرح حاضر مصداق موارد استثنای امکان بازنگری مجلس شورای اسلامی در مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام نیست، چراکه هنوز به وقوع نپیوسته و امکان ادعای تغییر مصلحت در خصوص آن بعید به نظر می‌رسد، لذا امکان تشخیص مغایرت آن با اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی توسط شورای نگهبان وجود خواهد داشت، اما این امر مانع از امکان اصرار مجدد مجلس شورای اسلامی جهت تصویب نهایی آن در مجمع تشخیص مصلحت نظام نخواهد بود.

نتیجه

علیرغم امکان تشخیص مغایرت طرح حاضر با اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی توسط شورای نگهبان، با عنایت به آثار مثبت مترتب بر این طرح و همچنین از بین بردن پیامدهای منفی آن همچون لزوم صرف هزینه‌های سنگین انتخاباتی برای دستیابی به نهادی با عمری حدود دوساله و کم‌بازده تصویب طرح حاضر می‌تواند کمکی به نهاد نوپای شوراهای اسلامی در جهت دستیابی به اهداف والای آن باشد.